Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

12. juuli 2012 *

Politseikoostöö ja õigusalane koostöö kriminaalasjades — Raamotsus 2001/220/JSK — Ohvrite seisund kriminaalmenetluses — Direktiiv 2004/80/EÜ — Kuriteoohvritele hüvitise maksmine — Juriidilise isiku vastutus — Hüvitise maksmine kriminaalmenetluses

Kohtuasjas C-79/11,

mille ese on ELTL artikli 267 ja EL artikli 35 alusel Tribunale di Firenze (Itaalia) eeluurimiskohtuniku 9. veebruari 2011. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 22. veebruaril 2011, kriminaalasjas

Maurizio Giovanardi jt

süüdistuses,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees J. N. Cunha Rodrigues (ettekandja), kohtunikud U. Lõhmus, A. Ó Caoimh, A. Arabadjiev ja C. G. Fernlund,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 15. märtsi 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— F. Giunti jt, esindajad *avvocato* A. Conti ja *avvocato* S. Grisenti,

— Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* L. D'Ascia,

— Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze, J. Kemper ja F. Wannek,

— Madalmaade valitsus, esindajad: C. Wissels ja B. Koopman,

— Austria valitsus, esindaja: A. Posch,

— Euroopa Komisjon, esindajad: F. Moro ja R. Troosters,

olles 15. mai 2012. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 15. märtsi 2001. aasta raamotsust 2001/220/JSK ohvrite seisundi kohta kriminaalmenetluses (EÜT L 82, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 72; edaspidi „raamotsus") ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/80/EÜ, mis käsitleb kuriteoohvritele hüvitise maksmist (EÜT L 261, lk 15; ELT eriväljaanne 19/07, lk 65).

2 See taotlus on esitatud kriminaalmenetluses, mis algatati M. Giovanardi ja mitme teise isiku suhtes pärast töökohal toimunud õnnetust.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Raamotsuse põhjendusest 3 selgub, et 15. ja 16. oktoobril 1999 toimunud Euroopa Ülemkogu Tampere (Soome) istungil vastu võetud raamotsuses nähti ette koostada kuriteoohvrite kaitseks miinimumstandardid, eriti õiguskaitse kättesaadavuse osas kuriteoohvritele ja nende õiguste osas kahjude hüvitamisele.

4 Raamotsuse põhjendus 4 sätestab:

„Liikmesriigid peaksid ühtlustama oma õigusnorme ulatuses, mis võimaldab saavutada eesmärgi pakkuda kuriteoohvritele kõrgetasemelist kaitset, olenemata sellest, millises liikmesriigis nad asuvad."

5 Raamotsuse artikli 1 kohaselt kasutatakse otsuses järgmisi mõisteid:

„a) „ohver" on füüsiline isik, kes on kannatanud kahju, kaasa arvatud kehalised vigastused, vaimsed või hingelised kannatused või majanduslik kahju [füüsilise või vaimse tervise kahjustused või vaimne või aineline kahju], mille on otseselt põhjustanud tegevus või tegevusetus, mis on vastuolus liikmesriigi kriminaalõigusega [mille eest liikmesriigi karistusõigus näeb ette karistuse];

[…]

c) „kriminaalmenetlust" mõistetakse kohaldatava siseriikliku õiguse kohaselt;

[…]" [Tsitaati on parandatud Euroopa Kohtus, kuna raamotsuse eestikeelne tõlge on ebatäpne]

6 Raamotsuse artikli 9 „Õigus hüvitisele kriminaalmenetluse jooksul" lõige 1 sätestab:

„liikmesriik tagab kuritegude ohvritele õiguse saada mõistliku tähtaja jooksul kriminaalmenetluse vältel otsus kuriteo toimepannud isiku poolse hüvitise maksmise kohta, välja arvatud juhul, kui siseriiklikud õigusaktid sätestavad teatavatel juhtudel hüvitise andmise muul viisil."

7 Direktiivi 2004/80 artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid tagavad, et kui tahtlik vägivallakuritegu on toime pandud muus liikmesriigis kui see, kus hüvitise taotleja alaliselt elab, on taotlejal õigus esitada taotlus asutusele või mõnele muule organile viimati mainitud liikmesriigis."

Siseriiklik õigus

8 8. juuni 2001. aasta seadusandliku dekreedi nr 231 (*Gazzetta Ufficiale della Repubblica italiana*, edaspidi „*GURI*", nr 140, 19.6.2001, lk 4; edaspidi „seadusandlik dekreet nr 231/2001") artiklist 1 tuleneb, et see dekreet reguleerib ühenduste vastutust selliste haldusõigusrikkumiste korral, mis tulenevad kuriteost, et seda kohaldatakse äriühingutele, juriidilise isikuna asutatud ühendustele ja liitudele, sh liitudele, kes ei ole juriidilised isikud, kuid et seda ei kohaldata riigi, omavalitsusüksuste, mittetulunduslike ametiasutuste ega põhiseaduslikke ülesandeid täitvate asutuste suhtes.

9 Seadusandliku dekreedi nr 231/2001 artikkel 5, mis määratleb füüsilised isikud, kelle tegudest süüteo toimepanijatena võib tuleneda ühenduse või juriidilise isiku vastutus, sätestab:

„1. Ühendus vastutab süüteo eest, mis on toime pandud tema huvides või tema kasuks:

a) isikute poolt, kellel on ühenduse või ühenduse siseselt majandus- ja tegevusautonoomiat omava üksuse esindus- või juhtimisfunktsioon, ning isikute poolt, kes teostavad ühenduse üle järelevalvet;

b) isikute poolt, kes alluvad punktis a nimetatud isikute juhtimisele või järelevalvele.

2. Ühendus ei vastuta tegude eest, mille lõikes 1 nimetatud isikud on toime pannud üksnes nende endi või kolmandate isikute huvides."

10 Kõnealuse dekreedi artiklid 6 ja 7 täpsustavad juriidilise isiku vastutuse tekkimise tingimused.

11 Sama seadusandliku dekreedi artikli 6 lõige 1 sätestab:

„Artikli 5 lõike 1 punktis a nimetatud isikud ei vastuta toimepandud süütegude eest, kui nad esitavad tõendi, et:

a) juhtimisorgan oli enne seda, kui süütegu toime pandi, vastu võtnud ja rakendanud sellist liiki süütegude vältimiseks sobiva töökorralduse juhendi;

b) selle juhendi toimimise ja järgimise üle järelevalve teostamise ning nende vajadusel ajakohastamise ülesanded olid delegeeritud ühenduse üksusele, kellel on autonoomne algatus- ja kontrollipädevus;

c) süüteo toimepannud isikud tegutsesid töökorralduse juhendit teadlikult eirates;

d) punktis b nimetatud üksus ei jätnud oma järelevalvekohustust täitmata ega teostanud ebapiisavat järelevalvet."

12 Seadusandliku dekreedi nr 231/2001 artikkel 7 sätestab:

„1. Artikli 5 lõike 1 punktis b nimetatud juhul on ühendus vastutav, kui süüteo toimepanek oli võimalik selle tõttu, et juhtimis- või kontrollikohustused olid täitmata.

2. Juhtimis- või kontrollikohustuste täitmata jätmine on igal juhul välistatud, kui ühendus oli enne seda, kui süütegu toime pandi, kehtestanud ja rakendanud sellist liiki süütegude vältimiseks sobiva töökorralduse juhendi.

3. Juhend näeb sõltuvalt ühenduse suurusest ja tegevusalast ette sobivad meetmed tagamaks, et tegevus toimuks seadust järgides ning et teha kindlaks ja kõrvaldada ohuolukorrad õigeaegselt.

4. Töökorralduse juhendi tõhusaks rakendamiseks tuleb:

a) seda perioodiliselt hinnata ja vajadusel muuta, kui tuvastatakse juhiste märgatavaid rikkumisi või kui töökorralduses või tegevusalas tehakse muudatusi;

b) kehtestada distsiplinaarsüsteem, mis võimaldab töökorralduse juhendis kindlaksmääratud töövõtete eiramise eest karistada."

13 Nimetatud seadusandliku dekreedi (redaktsioonis, mis kehtestati 9. aprilli 2008. aasta seadusandliku dekreediga nr 81, millega rakendatakse 3. augusti 2007. aasta seaduse nr 123 töötervishoiu ja tööohutuse kohta artikkel 1; *GURI* nr 101, regulaarne lisa nr 108, 30.4.2008) artikkel 25*septies* „Teise inimese surma põhjustamine ettevaatamatusest või raske või väga raske kehavigastuse tekitamine töötervishoiu ja tööohutuse alaseid õigusnorme rikkudes" sätestab:

„1. Seadusandliku dekreedi (millega rakendatakse volitus, mis anti 3. augusti 2007. aasta seadusega nr 123 töötervishoiu ja tööohutuse kohta) artikli 55 lõiget 2 rikkudes toime pandud kuriteo eest, millele on viidatud karistusseadustiku artiklis 589, karistatakse rahatrahviga 1000 trahviühikut. Eelmises lauses viidatud kuriteos süüdimõistmise korral kohaldatakse karistusena artikli 9 lõikes 2 ette nähtud keelde kestusega kolmest kuust kuni ühe aastani.

2. Ilma et see takistaks käesoleva artikli lõike 1 kohaldamist, karistatakse karistusseadustiku artiklis 589 viidatud kuriteo eest, kui see tegu on toime pandud töötervishoiu ja tööohutuse valdkonna õigusnorme rikkudes, rahatrahviga 250 kuni 500 trahviühikut. Eelmises lauses viidatud kuriteos süüdimõistmise korral kohaldatakse karistusena artikli 9 lõikes 2 ette nähtud keelde kestusega kolmest kuust kuni ühe aastani.

3. Töötervishoiu ja tööohutuse valdkonna õigusnorme rikkudes toime pandud kuriteo eest, millele on viidatud karistusseadustiku artikli 590 lõikes 3, karistatakse rahatrahviga kuni 250 trahviühikut. Eelmises lauses viidatud kuriteos süüdimõistmise korral kohaldatakse karistusena artikli 9 lõikes 2 ette nähtud keelde kestusega kuni kuus kuud."

14 Seadusandliku dekreedi nr 231/2001 artikkel 34 näeb ette:

„Käesoleva peatüki sätteid, ning kui need on sellega kooskõlas, siis ka karistusseadustiku ja 28. juuli 1989. aasta seadusandliku dekreedi nr 271 sätteid kohaldatakse süütegudest tulenevate haldusõigusrikkumiste menetlusele."

15 Nimetatud seadusandliku dekreedi artikkel 35 sätestab:

„Sätted süüdistatava kohta kehtivad ühenduse suhtes niivõrd, kuivõrd see on asjakohane."

16 Vastavalt seadusandliku dekreedi artiklile 36 lahendab nimetatud süütegudest tulenevaid ühenduse haldusõigusrikkumiste küsimusi kriminaalkohus.

17 Karistusseadustiku artikli 185 kohaselt peab varalise või moraalse kahju tekitanud süüteo toimepanija või isik, kes tsiviilõiguse kohaselt tema tegevuse eest vastutab, kahju hüvitama.

18 Kriminaalmenetluse seadustiku artikkel 74 sätestab, et süüteo tõttu kahjustatud isik või tema otsesed järglased võivad kriminaalmenetluses esitada süüdistatava ja tsiviilõiguslikult vastutava isiku vastu karistusseadustiku artiklis 185 ette nähtud kahju hüvitamise tsiviilhagi.

19 Kriminaalmenetluse seadustiku artikli 83 lõige 1 sätestab:

„Süüdistatava teo eest tsiviilvastutust kandva isiku võib kriminaalmenetlusse kaasata tsiviilhageja ja artikli 77 lõikes 4 ette nähtud juhtudel prokurör. Süüdistatava võib anda kohtu alla isikuna, kellel on tsiviilvastutus kaassüüdistatavatele esitatud süüdistuse puhul, juhul kui viimased mõistetakse õigeks või nende suhtes tehakse kriminaalasja lõpetamise otsus […]".

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

20 Pubblico Ministero presso il Tribunale di Firenze (prokuratuur Tribunale di Firenze juures) taotles 28. juulil 2010, et kohtu alla antaks M. Giovanardi ja veel mitu isikut, keda süüdistati selles, et nad põhjustasid karistusseadustiku artiklite 41 ja 113 ning artikli 589 lõigete 2 ja 4 tähenduses ettevaatamatusest ühe isiku surma ning väga raskeid kehavigastusi teistele isikutele. Sündmused leidsid aset, kui süüdistatavad tegid 2. oktoobril 2008 töid Rete Ferroviaria Italiana SpA (Itaalia raudtee-ettevõtja) töötajatena, et eemaldada mõned pöörangute ohutusseadmed raudteesõlmel.

21 Prokuröri süüdistuskokkuvõttes taotletakse ka kahe juriidilise isiku, Elettri Fer Srl ja Rete Ferroviaria Italiana SpA kohtu alla andmist, et nad kannaksid vastutust seadusandliku dekreedi nr 231/2001 artikli 25*septies* lõigetes 2 ja 3 kirjeldatud „haldusõigusrikkumise" eest vastavalt õigusnormidele, mis Itaalia õiguses reguleerivad nende juriidiliste isikute „haldusvastutust" süüteo korral, kelle huvides süüdistatavad oma töökohustuste täitmisel tegutsesid.

22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et kohtu alla antud füüsilisi isikuid peetakse sellel raudteesõlmel töötanud ühe töötaja surma ja kahele töötajale kehavigastusi põhjustanud teo eest otseselt vastutavaks, kuna nad ei järginud tööohutusnõudeid, süüteo eest „haldusvastutusele" võetavaid juriidilisi isikuid süüdistatakse aga selles, et nad ei olnud välja töötanud põhjalikumat töökorralduse juhendit, mistõttu määratakse neile seadusandlikus dekreedis nr 231/2001 ette nähtud karistused.

23 Prokuröri esitatud süüdistuskokkuvõtet menetlevas eelotsusetaotluse esitanud kohtus 2010. aasta 30. novembril toimunud eelistungil palusid ohvrid kriminaalmenetluse seadustiku artikli 74 ja sellele järgnevate artiklite alusel luba osaleda menetluses tsiviilhagejatena mitte ainult süüdistatavate füüsiliste isikute vastu, vaid ka nende juriidiliste isikute vastu, kelle prokuratuur kohtu alla andis.

24 Viimati nimetatud esitasid sellele taotlusele vastuväite põhjendusega, et Itaalia õigus ei võimalda ohvritel isegi juhul, kui juriidilised isikud menetlusse kaasatakse, neid isikuid otse hageda, et nõuda nende töötajate toime pandud süütegudega põhjustatud kahju hüvitamist.

25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et karistusseadustiku artikkel 185 paneb kahju hüvitamise kohustuse kuriteo toimepanijale ja tema tegude eest tsiviilõigusnormide kohaselt vastutavatele füüsilistele või juriidilistele isikutele. Selleks lubab kriminaalmenetluse seadustik kuriteoohvritel astuda kriminaalmenetluses süüdistavate vastu menetlusse tsiviilhagejatena ning paluda menetlusse kutsuda need füüsilised või juriidilised isikud, kes tsiviilõiguse alusel peavad süüdistatavate tegude eest vastutama, kui need teod on toime pandud töösuhtes või nende isikute otsestes huvides või nende eest.

26 Seadusandlik dekreet nr 231/2001 tõi Itaalia õigusesse erilise õigusinstituudi – juriidiliste isikute „haldusvastutus" süüteo eest. Nende süütegude hulgas, mille eest selle seadusandliku dekreedi artikkel 25*septies* näeb ette seda liiki vastutuse, on surma põhjustamine ettevaatamatusest, kui sellega kaasneb 9. aprilli 2008. aasta seadusandliku dekreedi nr 81 artikli 55 lõike 5 rikkumine, mis on ka üks põhikohtuasjas esitatud süüdistustest.

27 Seadusandlik dekreet nr 231/2001 ei näe sõnaselgelt ette võimalust astuda menetlusse tsiviilhagejana nende juriidiliste isikute vastu, keda süüdistatakse selles dekreedis viidatud „haldusõigusrikkumistes". Corte suprema di cassazione ja asju sisuliselt lahendavate kohtute valdava kohtupraktika kohaselt tuleb niisugused tsiviilhagejana menetlusse astumise taotlused tunnistada vastuvõetamatuteks.

28 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et kuigi ta on Itaalia õiguse sellise tõlgendusega nõus, ei ole sellest tõlgendusest tulenev olukord liidu õigusega kooskõlas, kuna sellega piirab Itaalia õigus ohvri võimalust saada talle tekitatud kahju korral hüvitist ning sunnib teda esitama väljaspool kriminaalmenetlust uue kahjuhüvitamishagi, mis võidakse küll rahuldada, kuid mis esitatakse hiljem, mistõttu ei ole see hagi tõhus.

29 Neil asjaoludel otsustas Tibunale di Firenze eeluurimiskohtunik menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas seadusandlikus dekreedis nr 231/2001 ja selle hilisemates muudatustes sätestatud Itaalia õigusnormid, mis käsitlevad ühenduste/juriidiliste isikute haldusvastutust ega näe „sõnaselgelt" ette võimalust, et viimased võetakse kriminaalmenetluses vastutusele kuriteoohvritele põhjustatud kahju eest, on kooskõlas ühenduse õigusnormidega, mis käsitlevad kuriteoohvrite kaitset kriminaalmenetluses?"

Euroopa Kohtu pädevus

30 EL toimimise lepingule lisatud protokolli nr 36 üleminekusätete kohta artikli 9 kohaselt säilib EL lepingu VI jaotise alusel enne Lissaboni lepingu jõustumist vastu võetud raamotsuse õiguslik toime kuni raamotsuse kehtetuks tunnistamise, tühiseks tunnistamise või muutmiseni aluslepingute kohaldamisel.

31 Lisaks on sama protokolli artikli 10 lõikes 1 sätestatud, et enne Lissaboni lepingu jõustumist politseikoostöös ja kriminaalasjades tehtava õigusalase koostöö valdkonnas vastu võetud liidu õigusaktide puhul jäävad Euroopa Kohtu volitused, mis põhinevad EL lepingu enne Lissaboni lepingu jõustumist kehtinud redaktsiooni VI jaotisel, samaks, isegi kui neid on aktsepteeritud asjaomase EL artikli 35 lõike 2 alusel. Selle protokolli artikli 10 lõike 3 kohaselt kaotab lõikes 1 osutatud üleminekumeede kehtivuse viie aasta pärast arvates 1. detsembrist 2009, mil Lissaboni leping jõustus.

32 Amsterdami lepingu jõustumise kuupäeva käsitlevast teadaandest, mis avaldati Euroopa Ühenduste Teatajas 1. mail 1999 (EÜT L 114, lk 56), ilmneb, et Itaalia Vabariik aktsepteeris EL artikli 35 lõike 2 alusel tehtud deklaratsiooniga Euroopa Kohtu pädevust teha EL artiklis 35 osutatud õigusaktide kehtivuse ja tõlgendamise kohta otsuseid selle artikli lõike 3 punktis b sätestatud korras.

33 Peale selle on kindel, et EL artiklitel 31 ja 34 põhinev raamotsus kuulub EL artikli 35 lõikes 1 osutatud õigusaktide hulka, mille suhtes Euroopa Kohus võib teha eelotsuse, ning ei ole vaidlustatud asjaolu, et eelotsusetaotluse esitanud kohut, kes on tegev niisuguses menetluses nagu põhikohtuasi, tuleb pidada liikmesriigi kohtuks EL artikli 35 tähenduses (vt eelkõige 21. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-507/10: X, EKL 2011, lk I-14241, punkt 21).

34 Neil asjaoludel on Euroopa Kohus pädev esitatud küsimusele vastama.

Eelotsuse küsimus

35 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tahab oma küsimusega sisuliselt teada, kas seadusandlikus dekreedis nr 231/2001 sätestatud õigusnormid, mis käsitlevad juriidiliste isikute haldusvastutust, kuid ei näe ette võimalust, et need isikud võetakse kriminaalmenetluses vastutusele nende poolt kuriteoohvritele põhjustatud kahju eest, on kooskõlas direktiiviga 2004/80 ja raamotsuse artikliga 9.

36 Kuigi Euroopa Kohus ei saa eelotsusemenetluses teha otsust liikmesriikide õigust puudutavate küsimuste kohta ega siseriiklike õigusnormide liidu õigusele vastavuse kohta, saab ta siiski anda liidu õiguse tõlgendamiseks juhtnööre, mis aitavad siseriiklikul kohtul lahendada poolelioleva vaidluse (vt eelkõige 8. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas C-60/05: WWF Italia jt, EKL 2006, lk I-5083, punkt 18).

37 Alustuseks tuleb märkida, et direktiiv 2004/80 ei ole asjakohane. Nagu tuleneb eelkõige direktiivi artiklist 1, on selle direktiivi eesmärk lihtsustada kuriteoohvrite võimalusi saada tahtlikult sooritatud vägivallakuritegude puhul hüvitist piiriülestes olukordades, samas kui käesolevas kohtuasjas on selge, et menetlused puudutavad ettevaatamatusest toime pandud süütegusid, mis pealegi on puhtalt siseriiklikus kontekstis.

38 Mis puutub raamotsusesse, siis selle artikli 9 lõige 1 näeb ette, et iga liikmesriik tagab kuritegude ohvritele õiguse saada mõistliku tähtaja jooksul kriminaalmenetluse vältel otsus kuriteo toime pannud isiku poolt hüvitise maksmise kohta, välja arvatud juhul, kui siseriiklikud õigusaktid sätestavad teatavatel juhtudel hüvitise andmise muul viisil.

39 Raamotsuse artikli 1 punkti a kohaselt on „ohver" füüsiline isik, kes on kannatanud kahju, „mille on otseselt põhjustanud tegevus või tegevusetus, mis on vastuolus liikmesriigi kriminaalõigusega".

40 On teada, et Itaalia õigus võimaldab põhikohtuasjas kõne all olevatel ohvritel tsiviilhagejatena kriminaalmenetlusse astudes nõuda kuriteo toime pannud füüsilistelt isikutelt, kellele seadusandlik dekreet nr 231/2001 otseselt viitab, nende kuritegudega otseselt põhjustatud kahju hüvitamist.

41 Selline olukord vastab raamotsuse artikli 9 lõike 1 eesmärgile tagada ohvrile õigus saada otsus kahju hüvitamise kohta kriminaalmenetluse vältel ja mõistliku tähtaja jooksul.

42 Eelotsusetaotluse esitanud kohus arutleb, kas nimetatud artiklit ei tuleks tõlgendada nii, et ohvril peab olema võimalus nõuda kriminaalmenetluses kahju hüvitamist ka juriidilistelt isikutelt, kes on seadusandliku dekreedi nr 231/2001 artikli 25*septies* alusel vastutusele võetud.

43 Selline tõlgendus ei ole vastuvõetav.

44 Esmalt tuleb tõdeda, et kuigi raamotsuse põhjendusest 4 nähtub, et kuriteoohvritele tuleb pakkuda kõrgetasemelist kaitset (vt eelkõige 9. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-404/07: Katz, EKL 2008, lk I-7607, punktid 42 ja 46), on raamotsuse eesmärk vaid koostada kriminaalmenetluse jaoks, nagu see on määratletud artikli 1 punktis c, kuriteoohvrite kõrgetasemelise kaitse miinimumstandardid (15. septembri 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-483/09 ja C 1/10: Gueye ja Salmerón Sánchez, EKL 2011, lk I-8263, punkt 52).

45 Seejärel olgu öeldud, et raamotsus – mille ainus ese on ohvrite seisund kriminaalmenetluses – ei sisalda ühtegi märget selle kohta, et liidu seadusandja oleks tahtnud kohustada liikmesriike nägema ette juriidiliste isikute kriminaalvastutuse.

46 Lõpuks tuleneb raamotsuse artikli 1 punktist a, et raamotsus tagab põhimõtteliselt ohvri õiguse sellise kahju hüvitamisele kriminaalmenetluses, mille on „otseselt" põhjustanud „tegevus või tegevusetus, mis on vastuolus liikmesriigi kriminaalõigusega" (vt 28. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-467/05: Dell'Orto, EKL 2007, lk I-5557, punktid 53 ja 57).

47 Eelotsusetaotlusest selgub aga, et niisugune „haldusõigusrikkumine", mille eest võetakse vastutusele seadusandliku dekreedi nr 231/2001 alusel, on eraldiseisev süütegu, millel ei ole otsest seost kahjuga, mille on põhjustanud kriminaalkuritegu, mille toimepanija on füüsiline isik, kellele on esitatud hüvitise nõue. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul kvalifitseeritakse juriidilise isiku vastutus niisuguse korra kohaselt, nagu on ette nähtud seadusandlikus dekreedis, „haldusvastutuseks" ja „kaudseks" ning „täiendavaks" vastutuseks, mis on erinev selle füüsilise isiku vastutusest, kes on toime pannud kuriteo, millest kahju otseselt tuleneb, ning kellelt võib kriminaalmenetluses nõuda kahju hüvitamist, nagu sai märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 40.

48 Järelikult ei saa sellise juriidilise isiku poolt, nagu on seadusandliku dekreediga nr 231/2001 ette nähtud korras vastutusele võetud isik, toime pandud haldusõigusrikkumise tõttu kannatanud isikuid raamotsuse artikli 9 lõike 1 tähenduses käsitada kuriteoohvritena, kellel on õigus sellele, et kriminaalmenetluses tehtaks otsus selle juriidilise isiku poolt kahju hüvitamise kohta.

49 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb esitatud küsimusele vastata, et raamotsuse artikli 9 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selle sättega ei ole vastuolus see, kui kuriteoohver ei saa niisuguse juriidiliste isikute vastutust reguleeriva korra kohaselt, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, kriminaalmenetluses nõuda selle kuriteoga otseselt põhjustatud kahju hüvitamist haldusõigusrikkumise toime pannud juriidiliselt isikult.

Kohtukulud

50 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Nõukogu 15. märtsi 2001. aasta raamotsuse 2001/220/JSK ohvrite seisundi kohta kriminaalmenetluses artikli 9 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selle sättega ei ole vastuolus see, kui kuriteoohver ei saa niisuguse juriidiliste isikute vastutust reguleeriva korra kohaselt, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, kriminaalmenetluses nõuda selle kuriteoga otseselt põhjustatud kahju hüvitamist haldusõigusrikkumise toime pannud juriidiliselt isikult.

Allkirjad